

Taħriġ il-fehim - L-Irħula Maltin

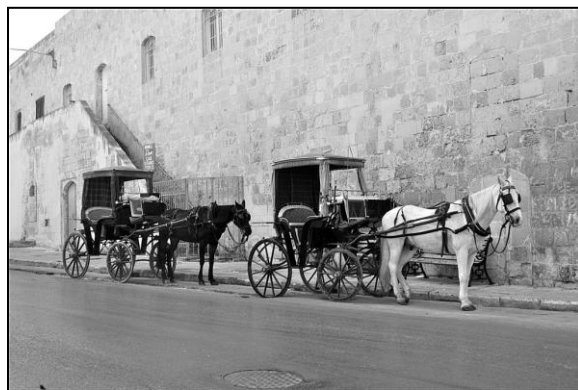
Mela llum tfal ser ngħidilkom ftit kif iffurmaw l-irħula Maltin. Naħseb ħafna minnkom tgħixu ġo raħal tipiku Malti. Forsi tistaqsu imma x'għandhom speċjali dawn l-irħula antiki tagħna? (Par 1)

Bosta mill-irħula bdew jiffurmaw meta kien hemm numru ta' bdiewa u raħala jgħixu viċin xulxin li ddeċidew li jibnu kappella ċkejna fejn setgħu jiltaqgħu u jingabru għal mumentu ta' talb flimkien. Maż-żmien in-numru ta' familji li kienu jgħixu madwar il-kappella beda jżied sa ma wasal perjodu fejn il-kappella ma' baqgħetx tesa' l-ammont ta' nies tal-madwar. Għaldaqstant in-nies iddeċidew li jibnu knisja kbira li tesa' lil kulhadd. Wara snin twal, ħafna saġrificċji u ġbir ta' fondi l-knisja kienet tkun lesta biex tintuża; knisja kbira, mibnija biex il-poplu ta' dak ir-raħal ikollu post fejn jipparteċipa f'funzjonijiet importanti li jagħqdu l-poplu flimkien bħala familja waħda. Din il-knisja kienet tiġi ddedikata lil xi qaddis u kienet issir il-konsagrazzjoni tagħha. (Par 2)

Id-djar tal-familji kienu jiġu mfasla u mibnija madwar il-knisja. Minn quddiem il-knisja kienet titlaq it-triq principali tar-raħal li f'ħafna rħula kien ikun jisimha 'Triq il-Kbira'. Fil-fatt f'bosta rħula għadek issib din it-triq. Mat-tul tagħha kien ikun hemm djar sbieħ f'xi każi anka b'gonna kbar. (Par 3)

It-toroq kienu jkunu jserrpu u mhux dritti bħal tal-lum. F'dawk ż-żminijiet ma kienx hawn karozzi. L-ikbar mezz ta' transport kien il-karettun. Għalhekk ma kienx hemm il-ħtieġa ta' toroq kbar u wesgħin. It-toroq kienu jkunu wesgħin biżżejjed kemm jgħaddi l-karettun. (Par 4)

F'żoni differenti kienu jiġu ffurmati pjazez fejn in-nies setgħu jiltaqqgħu u jgħidu kelma flimkien. Iżda bla dubju l-iktar post ċentrali u importanti fejn kienet tigris ħafna mill-attività tar-raħal kien fuq iz-zuntier tal-knisja. Għadek sal-lum f'ċertu rħula ssib nies li jqattgħu sigħat sħaħ fuq iz-zuntier jithaddtu fuq dak li jkun qed jiġri fir-raħal u fil-pajjiż. (Par 5)

Waħda mill-karatteristiċi ta' raħal Malti hi li meta tara r-raħal mill-bogħod tkun tiddomina l-knisja fuq il-kumplement tal-bini tal-madwar. Ħasra li bil-ħafna żvilupp li sar f'dawn l-aħħar snin hemm irħula li tilfu din il-karatteristika! (Par 6)

